

Näringsdepartementet

ILO:s rekommendation (nr 189) om allmänna villkor för främjandet av sysselsättning i små och medelstora företag

2 bilagor

Genom remiss den 25 februari 1999 (Dnr N1999/1491/9) har ILO-kommittén anmodats yttra sig över rubricerade rekommendation. ILO-kommittén har i sin tur remitterat rekommendationen till Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetslivsinstitutet, Statistiska centralbyrån, Närings- och teknikutvecklingsverket, Svenska arbetsgivareföreningen, Arbetsgivarverket, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Företagarnas riksorganisation, Industriförbundet och Forum för småföretagsforskning. En sammanställning av remissvaren bifogas yttrandet.

Allmänna kommentarer

Små och medelstora företags roll i sysselsättningstillväxten har under det senaste decenniet blivit mycket viktig. OECD-statistik visar att majoriteten av alla nya arbetstillfällen skapas i små och medelstora företag. Det finns indikationer på att så även är fallet i utvecklingsländerna och i de nya demokratierna i Central- och Östeuropa och Ryssland. I Sverige visar bruttotillskottet av nya jobb att det är de små och medelstora företagen som skapar de nya jobben. De senaste åren har sju av tio nya jobb i Sverige skapats i små och medelstora företag.

I de flesta industrialiserade länder har arbetslösheten ökat dramatiskt de senaste 20 åren. I OECD-länderna var arbetslösheten 7.1 procent (1998) och i EU var motsvarande siffra 10.6 procent (1998). Att stimulera till nya arbetstillfällen har därför högsta prioritet i de flesta länder med hög arbetslöshet. Den höga arbetslösheten som drabbat både industri- och utvecklingsländer skapar oro i alla delar av samhället. Förutom slöseriet med mänskliga resurser, påverkar arbetslösheten även det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Bakgrund

ILO:s styrelse beslöt vid sitt 262:a möte i april 1995 att föra upp ämnet *General conditions to stimulate job creation in small and medium-sized enterprises* på dagordningen för 1997 års arbetskonferens. 1997 års arbetskonferens startade arbetet med rekommendationen (nr 189) om allmänna villkor för främjandet av sysselsättning i små och medelstora företag. Förhandlingarna blev som planlagt färdiga 1998 och rekommendationen antogs av arbetskonferensen vid dess 86:e möte i juni 1998. Rekommendationen antogs med röstsiffrorna 403 för. Inga ombud röstade emot och 4 ombud avstod från att rösta.

Tidigare diskussioner om små och medelstora företag

Under de senaste 30-40 åren har ILO vid ett flertal tillfällen behandlat frågor som rör utvecklingen av små och medelstora företag. År 1975 antogs en resolution som rörde små och medelstora företags betydelse för den ekonomiska utvecklingen och som skapare av nya arbetstillfällen. Resolutionens tyngdpunkt lades på förhållandet i utvecklingsländerna.

På arbetskonferensen i juni 1986 antogs en resolution om främjande av små och medelstora företag. Syftet var att närmare granska politikutformning och program med så praktisk och handlingsinriktad utformning som möjligt.

Av 1990 års arbetskonferens antogs en resolution på temat främjandet av egenföretagande. I denna resolution förespråkas bl.a. förbättrad tillgång till krediter, insatsvaror och utbildning för egenföretagare, men framförallt påpekas behovet av förbättrade sociala villkor för egenföretagare.

Vid det Sociala toppmötet i Köpenhamn 1995 enade sig världens ledare om att främja målet full sysselsättning som högsta prioritet för den globala ekonomiska och sociala politiken. I mötets rapport "anmodas ILO, vilken tack vare sitt mandat, trepartsstruktur och sakkunskap har en särskild roll att spela inom området för sysselsättning och social utveckling, att bidra till genomförandet av handlingsprogrammet". I detta program anförs bl.a. att man måste avlägsna de hinder som små och medelstora företag möter och lätta på bestämmelser som avskräcker privata initiativ.

Svenska regeringens småföretagspolitik

I budgetpropositionen för år 2000 föreslår regeringen ett antal åtgärder för småföretagens förnyelse och tillväxt. Våren 1999 bildades SimpLex-kommisionen som har till uppgift att driva arbetet för färre, mer rättvisa och begripliga regler samt för att främja små företags utveckling. Svenska staten kan genom bl.a. ALMI, Industrifonden, Innovationscentrum och NUTEK lämna lån till småföretag. Många små företag har ofta svaga lånesäkerheter men goda möjligheter till lönsamhet och tillväxt. Det krävs dock att banker eller andra privata lånegivare finansierar en väsentlig del av lånebehovet bl.a. för att undvika att de statliga insatserna snedvrider konkurrensen.

Vid exportaffärer kan AB Svensk Exportkredit och Exportkreditnämnden lämna krediter och garantier som skyddar företagen mot risker vid utlandsaffärer. Industrifonden kan gå in som minoritetsägare i små och medelstora företag och därmed förstärka företagets kapitalbas, bl.a. genom de regionala riskkapitalbolag som fonden äger helt eller delvis.

NUTEK har bidragit till nya auktoriserade marknadsplatser, där man kan köpa och sälja småföretagsaktier, och till att minska kostnaderna för småföretag som deltar i verksamheten. Regeringen har även infört vissa lättnader i dubbelbeskattningen, vilket underlättar för privata intressenter att investera i mindre företag.

Ett nytt instrument

ILO:s mandat består i att främja social rättvisa och genom att förbättra löntagarnas arbets- och levnadsvillkor, aktivera mänskliga resurser och utveckla de regler som påverkar arbetslivet genom att stärka arbetsgivar- och arbetstagarorganisationernas ställning i samhället.

Genom rekommendationen 189 ökar ILO fokus på små och medelstora företag och dess anställda. Områdena arbetsförhållanden, trygghet och rättvisa bör enligt ILO inte behandlas separat vid utvecklandet av små och medelstora företag, utan snarare ingå i en vidare strategi för främjandet av effektivitet och konkurrenskraft.

De små och medelstora företagen spelar en viktig roll i bekämpandet av den höga arbetslösheten i världen. Det är därför viktigt att skapa en miljö för förnyelse och företagande och erbjuda kvinnor och andra traditionellt missgynnade grupper att under bättre förhållanden få tillträde till produktiva, varaktiga och kvalitetsmässigt goda arbeten.

Rekommendationens innehåll

Rekommendationen fastställer att små och medelstora företag är av stor betydelse för alla länders ekonomier. Varje medlemsland bör stötta sina små och medelstora företag för att främja jobbskapande och föra en politik som är lämplig i det hänseendet. Samtidigt skall hänsyn tas till arbetstagares rätt till säkra och utvecklande arbeten.

Rekommendationen låter länderna definiera små och medelstora företag efter de kriterier som anses lämpliga med hänsyn till nationella förhållanden. Dessutom anges att medlemsländerna bör besluta om lämpliga åtgärder för kontroll av efterlevnad för att säkra arbetstagarnas intressen.

För att skapa en gynnsam miljö för tillväxt och utveckling av små och medelstora företag bör länderna anta en lämplig skatte-, penning- och arbetsmarknadspolitik samt en icke diskriminerande arbetsmarknadslagstiftning. Rekommendationer

ges också för att skapa och stärka en företagskultur som gynnar bl.a. initiativ, företagsetablering, miljömedvetenhet och goda relationer på arbetsmarknaden.

Hänsyn bör tas till vilka direkta och indirekta stödtjänster som existerar eller är tillgängliga för små och medelstora företag, som t.ex. hjälp före och under starten av företag, informationstjänster, arbetsmiljöutbildning etc. Rekommendationer ges även om hur samarbetet med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna bör se ut. Internationellt samarbete uppmuntras på en mängd områden, bl.a. vad gäller insamling av jämförbara data och utbyte av information.

Remissinstansernas synpunkter

Rekommendationen har bemötts överlag positivt av samtliga remissinstanser.

Svenska arbetsgivareföreningen (SAF) pekar på behovet av att förändra arbetsrätten och de skattemässiga reglerna kring fåmansbolag på ett sätt som kan återge arbetsmarknaden dynamik och tillväxt. **Forum för småföretagsforskning** hävdar att det nuvarande skattesystemet med de försök att uppnå neutralitet mellan olika företagsformer som föreligger är alldeles för komplicerat.

Arbetslivsinstitutet (ALI) å andra sidan, vill poängtera att sambandet mellan arbetsrätt och tillväxt i den vetenskapliga debatten inte är klarlagt. Dessa faktorer, menar ALI, är nödvändiga att beforska i detalj för att avgöra i vilken utsträckning och på vilket sätt dessa institutionella förutsättningar spelar roll för innovationsverksamheten, arbetsmarknadens utseende och företagandets villkor.

SACO och **Industriförbundet** hävdar att statliga interventioner som direkta bidrag eller förmånliga lån till enskilda företag är direkt skadliga för ekonomin när de ofta snedvrider konkurrensen. SACO menar att samhällets insatser bör i stället ges en så generell utformning som möjligt. SACO vill dessutom understryka behovet av ett sk "single window" för företag som söker stöd av samhället. Industriförbundet framhäver att en politik för småföretagsutveckling måste ha en entydig näringspolitisk inriktning med ekonomisk tillväxt som övergripande mål.

LO menar att samhället bör öka stimulansen till små och medelstora företag att samverka med universitet, högskolor och andra forskningsinstitutioner. I sitt remissvar påpekar LO också att samhället bör arbeta för att företag kan arbeta på lika villkor och att diskriminering p.g.a. kön, hudfärg, religion etc inte förekommer i företagets kontakter med banker, myndigheter etc.

ILO-kommitténs synpunkter på rekommendationen

ILO-kommittén anser att rekommendationen inte ställer några nya krav på svensk lagstiftning. Rekommendationen ger goda och väl formulerade anvisningar i hur en politik för främjandet av sysselsättning i små och medelstora företag kan utformas.

ILO-kommitténs bedömning är att rekommendationen ger värdefull vägledning för många medlemsländer i deras strävan att förbättra villkoren för små och medelstora företag.

I handläggningen av detta ärende har deltagit undertecknad vice ordförande, ledamöterna Delang, Laurent, Wallstén, Leopoldson, Edström och Nyberg samt ersättarna Dirke och Hamskär. Närvarande har varit ersättarna Kruse, Malmberg, Olsson och Österberg och, adjungerade, Catharina Bäck, Socialdepartementet, och Birgitta Pettersson, Arbetarskyddsstyrelsen, sekreteraren Wiklund, samt undertecknad biträdande sekreterare.

För ILO-kommittén

Bengt Lidal

Henrik Sjöberg